

NORGES HØYESTERETT

Den 22. februar 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Bergsjø og Arntzen i

HR-2016-00422-U, (sak nr. 2016/351), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Reidar Steinsvik)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Førstelagmann Sverre Nyhus i Eidsivating lagmannsrett har i brev 18. februar 2016 forelagt for Høyesteretts ankeutvalg spørsmål om alle dommerne i Eidsivating lagmannsrett er inhabile til å behandle sak nr. 16-028198SAK-ELAG, jf. domstolloven § 117 annet ledd tredje punktum. Saken gjelder anke over Sør-Østerdal tingretts kjennelse 11. februar 2016, hvor A ble varetektsfengslet frem til 10. mars 2016.
- (2) Ved tiltalebeslutning 21. januar 2016 utferdiget av Hedmark og Oppland statsadvokatembeter ble A satt under tiltale for overtredelse av blant annet straffeloven 1902 § 132a fjerde ledd annet straffalternativ, jf. første ledd bokstav b. Ifølge tiltalen er tre dommere i Eidsivating lagmannsrett fornærmet under denne tiltaleposten.
- (3) Bakgrunnen for foreleggelsen etter domstolloven § 117 – som lagmannsretten har gjort av eget tiltak – er at A i anken til Eidsivating lagmannsrett har gjort gjeldende at samtlige dommere er inhabile.
- (4) Påtalemyndigheten har ikke inngitt noen merknader.
- (5) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at det er spørsmål om å vurdere habiliteten til alle dommerne i Eidsivating lagmannsrett, jf. domstolloven § 117 annet ledd. Utvalget har full kompetanse i saken, jf. blant annet Rt. 2011 side 1279.
- (6) Habilitetsspørsmålet må vurderes etter domstolloven § 108, som fastsetter at man ikke kan være dommer i en sak hvis det foreligger "særegne omstendigheter ... som er skikket til å

svekke tilliten til" dommerens uhildethet. Etter andre punktum i bestemmelsen gjelder dette særlig hvis en part av den grunn krever at dommeren skal vike sete. Det avgjørende etter § 108 er ikke om det er grunn til å tro at de særegne omstendighetene vil påvirke dommeren; det er tale om en objektiv vurdering der det skal veie tungt hvordan forholdet vil fortone seg for folk flest, jf. Rt. 2003 side 1588 avsnitt 8.

- (7) Saken har etter utvalgets oppfatning flere likhetstrekk med avgjørelsen i Rt. 2003 side 1588. Der var spørsmålet om det kollegiale forholdet mellom høyesterettsdommere gjorde dommerne inhabile i en straffesak som gjaldt handlinger rettet mot en kollega. Etter en konkret vurdering kom Høyesterett til at dommerne ikke var inhabile, jf. domstoloven § 108. I kjennelsens avsnitt 9 og 10 heter det:

"(9) Det er sikker rettspraksis for at de andre medlemmene av en kollegial domstol ikke uten videre er inhabile i en sak der en kollega er part eller har et nært forhold til en part. For at inhabilitet skal foreligge, må det foreligge særlige forhold som gjør at det kan stilles spørsmål ved om kollegene vil stå fritt ved avgjørelsen. Jeg viser blant annet til avgjørelsene i Rt. 2003 side 740 - særlig avsnitt 8, Rt. 2001 side 411, Rt. 1998 side 901, Rt. 1993 side 129 og Rt. 1972 side 702.

I rettspraksis er det lagt vekt på om saken som skal behandles, er spesielt alvorlig, og om den har vakt særlig stor interesse i mediene. Det må også ha betydning hvilken posisjon den berørte kollegaen har i saken, og i den forbindelse hvor følsomt det som domstolen skal ta stilling til, er for ham eller henne. Det må for eksempel klart trekke i retning av inhabilitet hvis kollegaen er den tiltalte i en straffesak, eller hvis domstolen skal ta stilling til troverdigheten av hans eller hennes forklaringer."

- (8) Disse utgangspunktene er opprettholdt i senere avgjørelser, se blant annet ankeutvalgets avgjørelse i HR-2011-1655-U avsnitt 14 og HR-2015-1329-U avsnitt 7. Sistnevnte avgjørelse gjaldt en parallell problemstilling i samme sakskompleks som saken her. Ankeutvalget kom i den saken til at samtlige dommere i Borgarting lagmannsrett ikke måtte vike sete.
- (9) Trusler mot rettens aktører er en alvorlig handling. Truslene i denne saken er ikke fremsatt mot Eidsivating lagmannsrett som sådan, men i følge tiltalen mot tre navngitte dommere. Det følger av Rt. 2003 side 1588 at det for inhabilitet ikke er tilstrekkelig at man er kollega med en part eller har et nært forhold til vedkommende. Tilsvarende må gjelde i relasjon til de fornærmede i foreliggende sak. Høyesteretts ankeutvalg kan ikke se at det her foreligger særlige forhold som gjør at det kan stilles spørsmål ved om kollegene til dem som etter tiltalen er blitt truet, vil stå fritt ved avgjørelsen.
- (10) Utvalget er på denne bakgrunn kommet til at samtlige dommere i Eidsivating lagmannsrett ikke viker sete.
- (11) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Samtlige dommere i Eidsivating lagmannsrett viker ikke sete.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: